

СПОРТ КАО ВИД УМЕТНОСТИ И КУЛТУРЕ

Уметност је најаутентичнији појавни облик културног наслеђа човечанства и темељ хуманистичке цивилизације . Спорт је појавни облик „техничке цивилизације“ и као такав обрачун с хуманистичком цивилизацијом , што значи средство за стварање цивилизације без културе . За разлику од филозофије , науке и уметности у спорту нема могућности за успостављање (критичког) односа према постојећем свету , нити се ствара могућност за његово превазилажење . У уметности сукоб води стварању квалитета , новог - за разлику од спорта у коме доминира апсолутизовани принцип квантитативно мерљивог учинка . Спорт је обрачун с историјским временом : „историја спорта“ своди се на линеарно увећавање бројева (рекорда) којима су придодата имена обезличених „шампиона“ . Уметничко дело има универзалну вредност и упућено је свим људима без обзира на расу , нацију и пол : уметност ствара симболе којима се изражавају општељудске вредности . Да би схватило и доживело њихово значење човек мора да има моћ расуђивања и развијено естетско чуло , што значи развијено културно биће . И спорт има претензије да буде универзални и глобални феномен . Спорт је круна „мондијалистичке“ идеологије која се обрачунава с националним културама , уништава уметничко биће човека и ствара од њега „цивилизовану звер“ . У спорту не доминира дух стваралаштва , већ дух победе . Медаље се не добијају за стварање новог , лепшег , племенитијег – већ за победу која се остварује постизањем већег резултата (рекорди) . Прави учинак уметности је развој естетског бића човека , што значи специфична и непоновљива стваралачка личност човека , док се у спорту човек своди на модел дехуманизованог и денатурализованог „спортисте“ . Спортиста „ствара“ спортска „достигнућа“ технизованим телом и борилачким карактером као и дехуманизованом играчком вештином . Оно што се ствара је победа и рекорд , што значи да спортиста производи владајуће односе и вредности . У уметности нема сегрегације по полу , као што је то случај у спорту , у коме су жене као телесно и карактерно „слабије“ у односу према мушкарцима сведене на „нижа бића“ . У уметности доминира естетска природа човека и стваралачке моћи које су неограничене , док је у спорту постизање резултата условљено ограниченим телесним моћима човека . Уметничко дело упућено је људима који имају развијено естетско чуло , док је спортска представа упућена обесправљеним „масама“ као најевтинија духовна храна која треба да уништи њихово слободарско и културно биће и идиотизује их . Уметност ствара оплемењену друштвеност која се заснива на покрету човека ка човеку . Од спортисте , као антрополошког појавног облика владајућег духа , не тражи се да има продуховљени израз , већ да му се на лицу оцртава „победнички дух“ , што значи фанатична посвећеност победи , а његово тело треба да буде симбол експанзивне снаге и постојаности владајућег поретка . Спортска естетика нема формалистички карактер , што значи да се не држи априорних правила , већ је „културни“ израз владајућег духа који има динамички карактер .

Истовремено , спортска естетика није само средство за прибављање „културне“ легитимности спорту , већ и средство за стварање „чаролије“ путем које се човек оплођује духом владајућих односа . Спорт је више него „украш“ : он је обоготворење постојећег света и прикривање човека за постојећи свет . За Шилера „васпитање путем уметности је васпитавање за уметност“ ; васпитање путем спорта је васпитање за постојећи живот који уништава естетско биће човека . У филозофији игре влада мишљење да је игра један од најважнијих стожера културе . Анализа конкретних ставова о игри указује на то да се не прави разлика између културе и цивилизације . Расправа о игри своди се на опсенарску реторику чији је циљ да се хуманистичким фразама прибави легитимност „културног“ појавама које су по својој суштини антикултура . Стадиони и спортске хале постају храмови „културе“ , а спортисти „носиоци најважнијих културних вредности“ . Како је спорт , политизовањем и комерцијализовањем , све више постајао антикултура , тако су господари спорта

агресивније настојали да спортске приредбе увију у плашт „културе“ и на тај начин докажу да спорт , као симболички израз основних принципа капитализма , спада у „врхунске домете културе“ . Спорт није израз културног наслеђа модерног друштва , већ је аутентични израз живота који се заснива на социјалном дарвинизму и прогресивизму , и као такав најважније оруђе за стварање „новог човека“ чији долазак симболично наговештава крај старог и настанак „позитивног света“ у коме је укинута културно наслеђе човечанства . Истовремено , спорт уништава традиционалне облике телесне културе . То се може видети на примеру каратеа и других борилачких вештина феудалног Јапана које су сведене на „спортске дисциплине“ , лишене културне (религиозне) бити и постале на капиталистички начин дегенерисано (декултивисано/денатурализовано) такмичење .

Карактеристичан је закључак Матвејева: „Спорт се историјски појављује , по свој вероватноћи , као једна од најстаријих компоненти опште људске културе“ . Спорт је постао једна од најважнијих средстава за уништавање културе . Он добија све већи простор у медијима на рачун културних садржаја: спортски спетакли постали су главна духовна храна за „масе“ . Спортисти се не руководе уметничком инспирацијом , већ рационалним шаблоном игре који је условљен правилима show-бизнес-а и заснива се на логици рата и капиталистичке продуктивности . Телесни покрет у спорту није израз природног или „божанског бића“ човека , већ је појавни облик антикултурног и антиегзистенцијалног духа капитализма . Он није утемељен у уметности , већ у владајућем социјално дарвинистичком начину живота и „техничкој цивилизацији“ која се заснива на апсолутизованом принципу квантитативно мерљивог учинка . Основ спортског покрета је индустријски мимезис , логика индустријског моделирања , принцип ефикасности и рационалност . Технизовање спорта постало је један од начина манипулисања и потчињавања човека: играчка техника је облик у коме владајући поредак коришћењем природних закона , доминира над човеком . За разлику од античког техне у коме нема раздвајања природе и човека и које подразумева врлину која се изражава у уметничком обликовању , спортска техника је капиталистички облик овладавања природом и као таква је обрачун с природним бићем човека . Спортска игра као специфични модел понашања захтева одговарајући модел покрета , тела , човека – у том смислу одговарајућу педагогију (прибављање легитимности „опште људског“) и одговарајућу естетику (прибављање легитимности „културног“) . Стилизовање игре не заснива се на естетском , већ на функционалном принципу , што условљава и моделирање покрета . У спортском покрету нема односа човека према постојећем свету . Доминира позитивни „однос“ према стварности при чему људско нестаје у „чињеничном“ . Покрети су дефинисани и строго шаблонизовани: а ритам напрезања и његов интензитет подређени су остваривању задатог циља . Вештина има адаптационо-репресивну , а не стваралачко-мењалачку природу . У спорту доминира покрет који је по свом облику технички , а по својој суштини деструктиван . Он изводи човека како из културе , тако и из живог света . Телесни покрет представља стварање не само одређеног естетског и животног , већ и друштвеног (класног) облика . Томе је служила античка телесна култура и на томе инсистира Фридрих Ниче који је путем телесног покрета (аристократских манира) настоји не само да произведе аристократски облик живота , већ да од „новог племства“ створи ексклузивну органску (класну) заједницу .

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com